

## Biologija čebele

# Delitev opravil med panjskimi čebelami

Avtor: Janez Hočevnar

Čebele stare do 21 dni, so panjske čebele, ker se zadržujejo le v panju. Čas njihovega življenja je razdeljen na posamezna obdobja, v katerih imajo vnaprej določene naloge, ki jih opravljajo nagonsko. Glede na potrebe v panju so lahko ta obdobja precej daljša ali tudi krajša. Nekatere manjše skupine čebel pa se specializirajo in vse življenje opravljajo le eno nalogo. Take skupine so na primer: iznašalke bolne zalege, stražarke-katerih naloga je tudi alarmiranje preostalih čebel, obiralke čebel (dr. J. Božič). S temi opravili so priložnostno zaposlene tudi druge čebele.

Za običajne razmere v čebelji družini so najbolj značilna naslednja obdobja v življenju panjskih čebel:

Takoj, **1. do 3. dan**, ko se čebela izleže in nahrani, začne čistiti celice v bližini kraja, na katerem se je izlegla. Celice čisti nekaj dni. Pri tem ji pomagajo starejše čebele, ki iznašajo večje ostanke in nečistočo iz panja. Šele ko je celica temeljito očiščena in tanko prevlečena z propolisom, jo matica zaleže.

Čebele, stare **4. do 5. dni**, krmijo staro odkrito zalego in trote z mešanico mlečka, cvetnega prahu ter nekaj medu in vode. Ko se žerke zabubijo, jih pokrijejo s poroznimi voščenimi pokrovčki in z njimi odtlej nimajo več dela. Njihove voskovne žleze še niso razvite, toliko pa že da lahko zgradijo pokrovčke.

**6. dan** se čebelam dokončno razvijejo žleze za izločanje matičnega mlečka. Krmiti začnejo mlade ličinke, ki so se komaj izlegle iz jajčec, kmalu potem pa krmijo še matico. 12. dan življenja čebele se zmanjša delovanje žlez za izločanje matičnega mlečka. Nekaj matičnega mlečka so deležne celo letalke, ko si z maldimi čebelami izmenjujejo hrano.

**Od 12. dne** dalje največ fermentirajo in gnetejo cvetni prah k dnu celice, čistijo panj ter predelujejo in zorijo nektar, ki ga prejemajo iz ust pašnih čebel. Prašijo se in mešajo zrak v panju.

**Od 12. do 18. dne** se panjske čebele dejavno vključujejo v graditev satja. To delajo nekako do svojega 18. dneva. V tem času se jim na trebuščku izloča največ voščenih ploščic. Zato so temu nekoč rekli, da čebela poti vosek. Po potrebi so čebele sposobne graditi še dalj časa. Ploščice zgnetejo in navlažijo, nato pa jih odnesejo na gradbišče. Ko tovor prilepijo na sat, ki ga gradijo, se hitro umaknejo in dajo prostor drugim.

**19. in 20. dan** se čebele največ zadržujejo na bradi in ob žrelu panja. Tam se prašijo. Pri tem spoznavajo bližnjo okolico panja. Po potrebi postanejo stražarke in pregledujejo priletele čebele, preden jih spustijo v panj. Ob nevarnosti tudi za ceno svojega življenja branijo vhod.

**21. dan** je najpogosteje prvi izletni panj. Čebele se orientirajo v okolici. Pozneje jim bo za orientacijo zadoščal le majhen košček neba. Zdaj čebele postanejo letalke, pašne čebele in nabiralke. To ostanejo še največ še 18 dni, ko obnemorejo in umrejo.

Od zaleganja jajčeca do odmiranja čebele mine **60 dni**. V zalegi živi čebela **21 dni**, panjska čebela je **21 dni**, pašna čebela pa povprečno **18 dni**. Bolezni zajedalci in zelo intenzivna paša pa lahko to obdobje tudi skrajšajo.

To velja le za **letne čebele**, ki trdo delajo in se hitro izrabijo. **Zimske čebele** imajo nekoliko drugačno zgradbo in praviloma le počivajo, **zato živijo do 7 mesecev**. Zgodaj spomladi je ena zimska čebela sposobna vzgojiti le 0.8 nove čebele za prvo spomladansko generacijo, zato se skupno število čebel v panju nekaj časa zmanjšuje.